

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 19

Засновано у 2015 році

Рівне – 2024

УДК 37 : 005.591.61 -66
ББК 74.200

Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. Вип. 19.Том.2. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.:О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2024. 264 с.

До збірника увійшли наукові праці з теорії і методики освіти та виховання. У наукових розвідках представлено різновекторність сучасних підходів до змісту, форм і технологій освітнього процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Павелків Катерина Миколаївна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Члени редколегії:

Androszczuk Irena (Андрощук І. М.), доктор габлітований, професор, професор кафедри Педагогіки праці та андрагогіки Академії педагогіки спеціальної імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща);

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Вихруш А. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Дичківська І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Грицай Н. Б., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри природничих наук з методиками навчання Рівненського державного гуманітарного університету;

Кобилянський О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки Вінницького національного технічного університету;

Ковальчук О. С., доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник Національного університету харчових технологій;

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Мельничук І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Інноватика у вихованні. Випуск 19. Том 2. 2024.

Пелех Ю. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Pobirchenko Natalia (Побірченко Н. С.), доктор габлітований, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніці (Республіка Польща);

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Савчук Б. П., доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка;

Sieradzka-Baziur Bożena (Сєрадзька-Базюр Б.), доктор габлітований, професор, проректор з наукової роботи і освітніх програм, Академія «Ігнатіанум» у м. Кракові (Республіка Польща);

Сойчук Р. Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

SirojC Zdzislaw (Сіройц Здзіслав), доктор габлітований соціальних наук в галузі педагогіки, професор, професор кафедри педагогіки Інституту педагогіки і психології Вищої школи менеджменту у Варшаві (Республіка Польща);

Баліка Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Бричок С. Б., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Skubisz Jolanta (Скубіш Йоланта), кандидат соціальних наук в галузі педагогіки, ад'юнкт відділу педагогіки і психології Академії гуманітарно-економічної в м. Лодзь, член групи соціальної педагогіки в Комітеті педагогічних наук Польської академії наук у Варшаві (Республіка Польща);

Останчук Н. О., кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання Рівненського державного гуманітарного університету;

Шадюк О. І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України у категорію «Б» у галузі педагогічних наук (спеціальності – 011, 014, 015).

Фаховий збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» індексується міжнародною наукометричною базою даних Index Copernicus International: <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=48435>

Упорядники: проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.
Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 5 від 14 травня 2024 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2024

ЗМІСТ

Біда О., Чичук А., Кучай Т. Професійно-педагогічна підготовка учителів у педагогічних училищах у період повоєнної відбудови освіти (40-90-ті роки ХХ століття).....	6
Місечко О. Розвиток читацької грамотності студентів немовних спеціальностей на матеріалі професійно-орієнтованих іншомовних текстів...	15
Пантюк Т., Ревть А. Дитиноцентризм виховання у творчості письменників Закарпаття (20–30-х рр. ХХ ст.).....	28
Пустовіт Г., Баліка Л., Петренко І. Теоретичні конструкти професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічному коледжі як заклади фахової передвищої освіти.....	37
Rudenko N., Rudenko W. Specyfika tożsamości etnicznej przyszłych pedagogów i logopedów.....	49
Сейко Н. Духовна освіта на Волині у ХІХ – на початку ХХ століття у контексті теорії етноконфесійної дифузії.....	60
Федяєва В., Шалівська Ю. Народно-педагогічна складова формування художньо-емоційного світу дитини за спадщиною В. Сухомлинського.....	76
Бондар І. Проблемно-пошукова діяльність на уроках історії як засіб формування креативності учнів.....	87
Ветрова І., Потапчук С. Можливості та проблеми реалізації автономії здобувача освіти в онлайн-навчанні.....	96
Вінтоняк О. Досвід діяльності педагогічних коледжів США крізь призму розвитку закладів фахової передвищої освіти в Україні.....	106
Grytsyk N., Cherevko I. Navigating English language teaching through lexical approach: holistic perspective.....	119
Левчук І. Духовно-просвітницька, соціально-меценатська діяльність провідних діячів православних братств Волині (другої половини ХІХ – початку ХХ століття) у становленні та збереженні духовно-моральних традицій виховання.....	130
Нестерук С., Синевич Б. Наративний аналіз як інтерпретація розповіді: методичний коментар.....	143
Поліщук І., Бричок С. Аналіз особливостей наукової школи Т. Д. Дем'янюк.....	153
Стельмашук Ж. Емоційно-етична компетентність вчителя початкової школи як психолого-педагогічна проблема.....	163
Триндюк В., Мартинюк А., Лобанова С. Мотивація здобувачів до вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти.....	171
Шадюк О. Подолання тривожності у дітей раннього віку під час повітряної тривоги.....	183
Шурин О., Симонович Н. Особливості дизайн-освіти у системі технологічної освітньої галузі.....	192
Ясногурська Л., Мічуда Н., Масло І. Рефлексивна діяльність та її організація при вивченні іноземної мови.....	200
Доробки молодих науковців	
Даньшин М. Феномен «лідерства» в психолого-педагогічній науці: теоретичний аналіз.....	207
Демчук В. Етапи та педагогічні умови розвитку емоційного інтелекту підлітків у процесі творчої діяльності.....	216

Інноватика у вихованні. Випуск 19. Том 2. 2024.

Піддубник В. Вплив технологічного прогресу та штучних нейронних мереж на процес професійного розвитку композитора.....	226
Попова К. Теоретичні засади реалізації полікультурного підходу в процесі вивчення історії здобувачами загальної середньої освіти.....	233
Шульгач М. Педагогічна діяльність Світлани Максимюк в контексті розвитку кафедри педагогіки Рівненського державного гуманітарного університету.....	242
Рецензії	
Петренко О. Кафедра закладу вищої освіти крізь призму розвитку соціокультурного простору регіону [рец. на кн.: Виткалов С. В. Вища гуманітарна освіта в просторі регіональних культурних практик: історико-прикладний вимір: монографія. Publishing House of RSEC, Poznań, Poland – Рівне : ФОП «Брегін А.Р.», 2024. 867 с., іл.].....	250

УДК 81'243:378.018.4

DOI: 10.35619/iuu.v2i19.628

Ветрова Ірина

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри практики англійської мови та методики викладання
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0003-3673-7082,
e-mail: irvetr@ukr.net

Потапчук Світлана

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Національного університету водного господарства та
природокористування,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-7907-3565
e-mail: s.s.potapchuk@nuwm.edu.ua

**МОЖЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ АВТОНОМІЇ
ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ В ОНЛАЙН-НАВЧАННІ**

Анотація. Автори досліджують теоретичне підґрунтя проблеми реалізації автономії здобувача освіти впродовж проведення онлайн-занять з іноземної мови у закладах вищої освіти та з'ясовують можливості й перешкоди максимального використання переваг такої форми навчання для стимулювання самостійності. Автори актуалізують принципи та методичні кроки для забезпечення та стимулювання розвитку автономії впродовж онлайн-навчання. У роботі підтверджено, що автономія здобувача освіти є динамічним і мотивуючим чинником, який позитивно впливає на вивчення іноземної мови, а мультимедійний характер онлайн-навчання створює здобувачам освіти більше можливостей самостійно взаємодіяти з освітнім контентом і паралельно підвищує потенціал для взаємного генерування знань. Результати вивчення проблеми засвідчують вирішальну роль підготовки викладачів. Відсутність цифрової грамотності викладачів і здобувачів вищої освіти часто є перешкодою для реалізації автономії здобувачів в онлайн-навчанні. Стримуючими чинниками також є нестача професійного керівництва для тих здобувачів, яким складно організувати навчальну роботу самостійно. У роботі

зроблено висновок, що зв'язок між онлайн-освітою та автономією студента є динамічним і взаємозалежним процесом.

Ключові слова: автономія здобувача освіти, онлайн-навчання, вивчення іноземної мови, можливості реалізації автономії, проблеми реалізації автономії.

Постановка проблеми. Пандемія COVID-19 спричинила безпрецедентні потрясіння у вищій освіті численних країн світу, а також нагальну вимогу адаптувати очне навчання до дистанційного і дати можливість розібратися з методами викладання та їх переосмислення. Українська освіта зазнала подвійного удару: переживши умови пандемії, продовжує долати наслідки російсько-української війни, а викладачі та здобувачі вищої освіти, ті, кому вдалося отримати можливість навчатися, змушені переборювати низку перешкод. Вони сприйняли цей виклик як можливість адаптуватися до нових форм та способів навчання. Навчання онлайн в таких надзвичайних ситуаціях відіграє рятівну роль у забезпеченні безперервності навчання в особливих умовах, отже набуває особливої актуальності. Важливим у цьому випадку є розвиток автономії здобувача освіти, що сприяє ефективності навчання. Існує думка, що інтернет може слугувати переходом від педагогічної моделі, заснованої на гетерономії, до моделі, заснованої на автономії, в якій всі рішення щодо навчання є відповідальністю учня (Bailly, 2010, с.84). Формування сучасних здобувачів освіти в умовах цифрової епохи та усвідомлення важливості навчання упродовж усього життя також вимагає високого рівня автономії. Окремі науковці сьогодні зазначають, що в майбутніх дослідженнях, які вивчатимуть процес навчання в онлайн-середовищах, проблема автономії здобувача визначатиметься як важлива зміна. (Afacan & Gülbahar, 2023, с.123). Актуальність нашої розвідки зумовлена тим, що дистанційне навчання набуває все більшого поширення в Україні, а розробка питань педагогічного супроводу такої форми вищої освіти, зокрема проблем формування та організації автономії студентів у ЗВО, ще потребує подальшого розвитку та вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Аспекти впровадження дистанційних технологій навчання розглядали в своїх працях О. О. Андреев, В. Ю. Биков, К. Л. Бугайчук, Ю. М. Богачков, О. П. Буйницька, В. В. Бондаренко, Л. О. Варченко-Троценко, М. В. Головка, В. М. Кухаренко, Н. В. Морзе, Н. Г. Сиротенко, О. М. Топузов. Серед закордонних вчених варто виокремити Terry Anderson, Cornelia M. Ashby, Lori Breslow, Dave Cormier, Michael G. Moore, George Siemens, Dhawal Shah, Charles A. Wedemeyer. Питанням автономії присвятили свої роботи Філ Бенсон, Девід Літл, Уїліам Літлвуд, Девід Ньюман, Річард Сміт та ін. До проблеми автономії в аспекті дистанційного онлайн-навчання зверталися в своїх роботах Н. Сердюкова та П. Сердюков, В. В. Самаріна, Козловська Г. Б., Zhong, Q. M. та інші.

Мета статті – дослідити теоретичне підґрунтя проблеми реалізації автономії здобувача освіти впродовж проведення онлайн-занять з *іноземної мови* у закладах вищої освіти, з'ясувати можливості та перешкоди максимального використання переваг онлайн-навчання для стимулювання автономії.

Виклад основного матеріалу дослідження Для нашого дослідження чітко з'ясуємо термінологічний апарат, адже важливо розмежувати дистанційне та онлайн-навчання. Згідно з Положенням (Положення) під дистанційним навчанням розуміється «індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій». Щодо терміну онлайн (онлайн-навчання, навчання в режимі онлайн), ми суголосні з Назаренко Г. (Назаренко, 2022), яка зазначає, що він співвідноситься із синхронним режимом взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо). Це використання комп'ютерних технологій у реальному часі (вебінар, відеоконференція, онлайн-семінар, онлайн-урок, онлайн-заняття тощо).

Автономія є одним із таких конструктів, який намагалися визначити кілька дослідників. Автономія переважно стосується свободи здобувачів брати на себе відповідальність за власне навчання, планувати, реалізовувати та оцінювати його. (Little, 2004; Littlewood, 1996; Moore, 1972; 1973; Wedemeyer, 1981). Крім того, автономія здобувача освіти – це не вроджена риса, а особистісна риса, яка розвивається і вдосконалюється.

Дослідження Арнольд (Arnold, 2006) переконують, що є багато способів сприяння автономії в онлайн вищій освіті, які загалом збігаються з методами, визначеними у традиційному контексті: це навчання у спільноті або взаємонавчання, залучення в діалог, експертне оцінювання, рефлексія навчання, узгоджені навчальні заходи та самооцінювання. Відмінність лише в тому, що у контексті онлайн-програми кожен метод має особливі якості та виміри, які стали можливими завдяки технологіям. Тож, чинники, що сприяють автономії онлайн, можуть бути в принципі подібними до тих, що існують в очному середовищі вищої освіти, але вони також відрізняються унікальною роллю технологій у формуванні конкретних аспектів цих факторів в онлайн-навчанні. Якщо порівнювати дистанційне навчання (заочний метод) з онлайн, можна припустити, що взаємодія між викладачем та здобувачем упродовж онлайн-занять є більш діалоговою та менш структурованою. Притаманний при цьому інтерактивний режим «викладач-медіа-здобувач»

кардинально змінює традиційну роль викладачів як основного джерела знань, прогресивно посилюючи їхню функцію організатора навчального середовища, змістивши акцент у навчанні з «викладання» на «керівництво», з «результату» на «процес», зі «знання» на «здатність». Взаємостосунки між викладачами як постачальниками знань і здобувачами як об'єктами навчання змінюються від традиційної односторонньої комунікації до інтерактивної комунікації. Нове інформаційно-освітнє середовище значно розширює можливості викладачів та оптимізує управлінські процеси, формує в здобувачів технологічні компетентності, які є ключовими для нашого століття (Гуревич та ін., 2019, с.94)

Яке місце відвести автономії та чи існують способи, які можуть бути застосовані учасниками освітнього процесу, включаючи викладачів, для розвитку автономії здобувачів в онлайн-навчанні? В онлайн-навчанні автономія є одним із важливих чинників академічного успіху, а усвідомлення здобувачами своїх здібностей може впливати на успішність. Тому, актуальним завданням вищої школи є навчання здобувача ініціювати та керувати своєю освітою, оволодівати комплексом умінь та навичок методологічного характеру.

Наукові зарубіжні дослідження засвідчують, що серед викладачів немає розбіжностей тому, що автономія здобувача є динамічним і мотивуючим чинником, який впливає на вивчення іноземної мови. Наукові розвідки підтверджують (Bailly, 2010), що інтернет дає змогу знайти індивідуальний баланс між потребою керуватися (колишніми експертами, інструкціями до дій, категоризацією ресурсів) і потребою досліджувати та експериментувати самостійно (обирати власні ресурси, використовувати їх у власний спосіб, діяти методом спроб і помилок). Розмаїття онлайн-ресурсів та контенту може задовольнити індивідуальні потреби у спілкуванні чи навчальній діяльності. Технології часто використовуються для повторення вивченого матеріалу за допомогою автентичних аудіо- та відеотекстів. Практика вимови, правопису та граматики є популярними прикладами використання технологій як інструменту для вивчення мови. Викладачі та дослідники повинні пам'ятати, що будь-який метод викладання, спрямований на розвиток автономії студентів, позитивно вплине на вивчення мови. Усвідомлення цього є необхідною умовою успішного вивчення мови і водночас автономії студента (Hyun-Ju Kim, 2014).

Згідно з Е.Ріббе існує три принципи забезпечення розвитку автономії здобувачів: «1) сприяти їх залученню до визначення цілей навчання, вибору змісту і методів; 2) сприяти рефлексії шляхом підтримки самоконтролю і самооцінки; 3) наскільки це можливо, сприяти зануренню здобувачів в автентичне навчальне середовище і спільноту практиків» (Ribbe, 2013). Існують конкретні методичні вказівки Девида Ньюмана щодо стимулювання

автономії у здобувачів освіти при вивченні іноземної мови (Nunan, 2003), до переліку яких входить надання чітких і зрозумілих інструкцій здобувачам щодо цілей, право створювати власні цілі, заохочення у використанні іноземної мови за межами навчальної аудиторії, підвищення рівня розуміння здобувачами освітнього процесу, допомога здобувачам у визначенні індивідуального навчального стилю і стратегії, заохочення самостійного вибору, можливість їм створювати власні завдання, врешті, заохочення ставати викладачами та дослідниками. Під час онлайн-занять викладачі теж здатні впроваджувати такі кроки, при цьому усі учасники освітнього процесу мають більше можливостей робити це за допомогою аудіо- та відеозаписів, інструментів комп'ютера та його мереж, що, своєю чергою, створює більший потенціал для індивідуалізованого, самокерованого виконання завдань, підвищення самооцінки. Мультимедійний характер навчальних матеріалів онлайн, включаючи відео, симуляції та інтерактивні модулі, дозволяє здобувачам взаємодіяти з контентом у різноманітні та інтерактивні способи, стимулює їх автономію, надаючи автентичні ресурси. Платформи онлайн-навчання пропонують безліч ресурсів та інструментів, які відповідають різним стилям навчання та уподобанням. Самостійно досліджуючи матеріали, здобувачі можуть створювати персоналізовані навчальні траєкторії, які відповідають їхнім конкретним цілям і вподобанням. Дозволяючи здобувачам здійснювати автономію, викладачі можуть персоналізувати навчальний процес відповідно до унікальних потреб та інтересів кожного. Такий персоналізований підхід підвищує зацікавленість і сприяє глибшому розумінню предмета.

Паралельно існує значний потенціал для взаємної підтримки та взаємного генерування знань між усіма учасниками освітнього процесу (Bailly, 2010, с.83). Можливості дискусійних форумів, створення групових проєктів та віртуальних навчальних груп для співпраці надають здобувачам автономію у виборі партнерів у навчанні, обговоренні навчальних цілей і спільному конструюванні знань зі своїми одногрупниками. Якщо здобувачі мають свободу самостійно досліджувати теми, аналізувати інформацію і робити власні висновки, вони глибше розуміють предмет. Це стимулює інтелектуальну допитливість і сприяє навчанню впродовж усього життя.

Професійний розвиток викладачів як тьюторів-фасилітаторів має вирішальне значення для розширення автономії здобувачів освіти (Hall, 2008). Для прогресивних викладачів із спеціальними управлінськими вміннями, здатними здійснювати моніторинг навчальної діяльності, гнучко реагувати на потреби і запити здобувачів, вносити необхідні зміни, володіти навичками психолога онлайн-навчання створює сприятливу перспективу для реалізації автономії. Варто зазначити, що не всі українські викладачі виявилися готовими до такої форми дистанційної освіти, як онлайн-навчання, не кажучи про розвиток автономії здобувача зокрема. Зважаючи на відсутність попереднього

досвіду масштабного переходу на дистанційне навчання, педагогам знадобився деякий час для вивчення, аналізу та вибору технологій, методів і засобів дистанційної освіти, проведення онлайн-навчання з іноземної мови зокрема. Те, як викладачі розвивають навички викладання онлайн, не систематизовано у вищій освіті. До того ж, не всі здобувачі володіють необхідними навичками цифрової грамотності, аби ефективно орієнтуватися в онлайн-навчальних середовищах. Такі проблеми, як інформаційне перевантаження, технічні труднощі та цифрові відволікаючі чинники, можуть заважати здобувачам проявляти автономію та саморегуляцію в навчальному процесі. Ще однією перешкодою реалізації автономії є складність для деяких здобувачів самостійно навчатися без належної підтримки та наставництва. Викладачу необхідно знайти баланс між наданням автономії та керівництвом, щоб забезпечити ефективну навігацію здобувачів в освітньому процесі. Без структури традиційного класу деяким здобувачам важко залишатися вмотивованими і зосередженими на своїх навчальних цілях. У такому випадку викладачі повинні використовувати інтерактивні види діяльності, забезпечувати регулярний зворотний зв'язок і чіткі очікування, адже без належної взаємодії та механізмів підзвітності в досягненнях навчальної роботи, притаманних традиційному навчанню в класі, здобувачі можуть відчувати себе ізольованими. Величезна кількість інформації, доступної на онлайн-платформах, може перевантажити здобувачів, ускладнюючи для них розпізнавання релевантних і достовірних джерел. Без належного керівництва здобувачі освіти можуть піддатися інформаційному перевантаженню і не зорієнтуватися в розмаїтті ресурсів. У цьому разі викладачі також відіграють вирішальну роль, допомагаючи їм розвивати навички критичного мислення для ефективного оцінювання та синтезу інформації.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Вищезгадані ідеї дають змогу дійти висновку, що зв'язок між онлайн-освітою та автономією здобувача є динамічним і взаємозалежним процесом, в якому, з одного боку, онлайн-навчання розглядається як інструмент для стимуляції автономії у вивченні мов, з іншого – можливості, які впродовж онлайн-навчання надають цифрові технології, є зовнішньою передумовою для розвитку автономії. На думку зарубіжних експертів, упровадження автономії в онлайн-навчанні, зокрема іноземної мови, створює як можливості, так і виклики для її стимулювання. Розвиток автономії в онлайн-навчанні дає перспективу для формування персоналізованого навчального досвіду, розвиває у здобувачів навички критичного мислення, сприяє їх саморегуляції та мотивації в освіті, забезпечує сприятливі можливості для спільного навчання. Мультимедійний характер навчальних матеріалів та їх доступність сприяють саморегуляції здобувачів у здобуванні знань, вихованні відповідальності та мотивації. Для реалізації автономії здобувача, зокрема у вивченні іноземних мов, існує низка

стримує чинників: несформовані навички цифрової грамотності як у викладача, так і в здобувача; брак професійного керівництва і підтримки з боку викладача тим здобувачем, яким складно орієнтуватися в самостійному навчанні онлайн-середовища. Хоча автономія підвищує зацікавленість та мотивацію у багатьох здобувачів, при неналежному керівництві з боку викладача виникає загроза піддатися інформаційному перевантаженню, що призведе до відсторонення та відсутності належної рефлексії у здобувача. Тому освітяни повинні ретельно балансувати між розвитком навичок автономії у здобувачів та забезпеченням необхідної підтримки. Упродовж онлайн-навчання збагачувальне й ефективне середовище створює можливості формувати автономію. Ефективно використовуючи можливості онлайн-навчання та вирішуючи проблеми, освітяни можуть використовувати весь потенціал автономії учнів в онлайн-навчанні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Bailly, S. (2010). *Supporting Autonomy Development in Online Learning Environments: What Knowledge and Skills do Teachers Need?* M. Villanueva, N. Ruiz et J. Luzon (eds). *Genres Theory and New Literacies : Applications to Autonomous Language Learning*, Cambridge Scholars Publishing, pp.81–100. URL: <https://hal.science/hal-00520330/document> (accessed 29.03. 2024).

Afacan Adanır G., Gülbahar Güven Y., (2023). Learner autonomy in online learning: Development and validation of a scale. *Journal of Higher Education and Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 13(1), pp. 116–125. URL: <https://doi.org/10.5961/highereduci.1152249> (accessed 29.03. 2024).

Положення про дистанційне навчання. (2013). Про затвердження Положення про дистанційне навчання:наказ М-ва освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466 : [станом на 14.07.2015 р.]. Законодавство України / Верхов. Рада України. Текст. дані. Київ. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>. (accessed 14.07. 2015).

Назаренко, Г. (2022). *Онлайн-навчання та офлайн навчання: вживаємо запозичені терміни правильно.* URL: http://oipop.ed-sp.net/public/attached_files/about_terms.pdf (дата звернення 29.03.2024)

Arnold, L (2006). Understanding and Promoting Autonomy in UK Online Higher Education. *International Journal of Instructional Technology & Distance Learning* 3 (7, pp. 33–46. URL: http://itdl.org/Journal/Jul_06/index.htm (accessed 29.03. 2024)

Gurevych, R., Rogulska, O., Tarasova, O. & Magdiuk, O. (2019). Model of Foreign Language Teachers Training in the Information Educational Environment of Higher Educational Institutions. *Information Technologies and Learning Tools*, 72(4), pp.91-105. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v72i4.2784> (accessed 29.03.2024)

Hyun-Ju Kim (2014). *The Use of Technology for Learner Autonomy in Language Classrooms*, ITBE Link - Volume 42 Number 3. URL: https://www.itbe.org/v_newsletters/article_23358209.htm (accessed 29.03.2024)

Ribbe, E., Bezanilla, M. (2013). *Scaffolding learner autonomy in online university courses* *Digital Education Review* 24(1), pp.98–113. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/11279-20235-1-PB.pdf> (accessed 29.03.2024)

Nunan, D. (2003). *Nine steps to Learner Autonomy*. In Nunan, D. [Ed.]. *Practical English Language Teaching*. New York. McGraw Hill.

Hall, R. (2008). *Can higher education enable its learners' digital autonomy?* In *Proceedings of the LICK 08 Conference*, ed. A. Comrie, N. Mayes, T. Mayes and K. Smythe, pp. 119-131. TESEP, Napier University: Edinburgh.

REFERENCES

Bailly, S. (2010). *Supporting Autonomy Development in Online Learning Environments: What Knowledge and Skills do Teachers Need?*. M. Villanueva, N. Ruiz et J. Luzon (eds). *Genres Theory and New Literacies : Applications to Autonomous Language Learning*, Cambridge Scholars Publishing, pp.81-100. URL: <https://hal.science/hal-00520330/document> (accessed 29.03.2024).

Afacan Adanır G., Gülbahar Güven Y., (2023). Learner autonomy in online learning: Development and validation of a scale. *Journal of Higher Education and Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 13(1), pp.116-125. URL: <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1152249>

Ministry of Education and Science of Ukraine. (2013). *Polozhennya pro dystantsiine navchannia* [Regulation on Distance Learning]. Nakaz M-va osvity i nauki Ukrainy vid 25.04.2013 No 466. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13__ (accessed 14.07. 2015). [in Ukrainian]

Nazarenko, H. (2022). *Onlain-navchannia ta oflain navchannia: vzhivaemo zapozicheni termini pravylno* [Online Learning and Offline Learning: Using Borrowed Terms Correctly]. URL: http://oipop.ed-sp.net/public/attached_files/about_terms.pdf (accessed 29.03.2024). [in Ukrainian]

Arnold, L (2006). Understanding and Promoting Autonomy in UK Online Higher Education. *International Journal of Instructional Technology & Distance Learning*, 3 (7), pp. 33-46. URL: http://itdl.org/Journal/Jul_06/index.htm (accessed 29.03.2024)

Gurevych, R., Rogulska, O., Tarasova, O. & Magdiuk, O. (2019). A Model of Foreign Language Teachers Training in the Information Educational Environment of Higher Educational Institutions. *Information Technologies and Learning Tools*, 72(4), pp.91-105. Available at: <https://doi.org/10.33407/itlt.v72i4.2784> (accessed 29.03.2024)

Hyun-Ju Kim (2014) *The Use of Technology for Learner Autonomy in Language Classrooms*, *ITBE Link – Volume 42 Number 3*. URL: https://www.itbe.org/v_newsletters/article_23358209.htm (accessed 29.03.2024)

Ribbe, E., Bezanilla, M. (2013). *Scaffolding learner autonomy in online university courses* *Digital Education Review* 24(1): 98-113. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/11279-20235-1-PB.pdf> (accessed 29.03.2024)

Nunan, D. (2003). *Nine steps to Learner Autonomy*. In Nunan, D. [Ed.]. *Practical English Language Teaching*. New York. McGraw Hill.

Hall, R. (2008). *Can higher education enable its learners' digital autonomy?* In *Proceedings of the LICK 08 Conference*, ed. A. Comrie, N. Mayes, T. Mayes and K. Smythe, pp. 119-131. TESEP, Napier University: Edinburgh.

OPPORTUNITIES AND PROBLEMS OF IMPLEMENTING THE AUTONOMY OF THE STUDENT IN ONLINE LEARNING

Iryna Vietrova

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Professor the Head at the English Language
Practice and Teaching Methodology Department,
Rivne State University of the Humanities
Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0003-3673-7082

e-mail: irvetr@ukr.net

Svitlana Potapchuk

PhD in Philology, Associate Professor
at the Foreign Languages Department
National University of Water and Environmental Engineering
Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0002-7907-3565

e-mail: s.s.potapchuk@nuwm.edu.ua

Abstract. The article addresses the pertinent issue of implementing student autonomy in online learning. The authors delve into the theoretical framework of fostering student autonomy within online foreign language classes in higher education institutions, while also identifying both the opportunities and obstacles in maximizing the benefits of online learning to promote autonomy. Additionally, the article distinguishes between distance and online learning, shedding light on the evolution of pedagogical support specifically for online learning in Ukraine. The authors update the principles and methodological steps to ensure and stimulate the development of autonomy in online learning. The paper confirms that student

autonomy is a dynamic and motivating factor that positively affects foreign language learning, and the multimedia nature of online learning creates more opportunities for students to interact with educational content independently and simultaneously provides significant potential for mutual knowledge generation. The findings of the study highlight the crucial role of teacher training. The lack of digital literacy among teachers and higher education students often hinders the implementation of student autonomy in online learning. Additionally, the absence of professional guidance for students struggling to organize their academic work independently poses a significant constraint. The paper concludes that the relationship between online education and student autonomy is a dynamic and interdependent process. The introduction of autonomy in online learning, including foreign language learning, presents both opportunities and challenges for its promotion. Educators must carefully balance the development of students' autonomy skills with providing the necessary support.

Keywords: student autonomy, online learning, learning a foreign language, opportunities for autonomy, challenges for autonomy promotion.

Стаття надійшла до редакції 17.04.2024 р.

Наукове видання

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ
Збірник наукових праць

Випуск 19
Том 2.

Упорядники:
проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.,
доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.

Підписано до друку 14.05.2024 р.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 16,7. Замовлення №235/2. Наклад 300

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
ВРМ-ПОЛІГРАФ
вул. Київська, 36, м. Рівне, 33027;
тел.: 0800 - 33 - 51 - 57

I – 66 **Інноватика у вихованні:** зб. наук. пр. Вип. 19. Том 2. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.:О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2024. 264 с.

УДК 37: 005.591.6
ББК 74.200

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2024